

Täysistunto

Torstai 7.10.2021 klo 15.59—19.15

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rekrytointitukikokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 160/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu avataan. Ministeri Haatainen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.40 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rekrytointitukikokeilusta. Rekrytointituki olisi yritykselle maksettava rahallinen tuki ensimmäisen työntekijän palkkakustannuksiin. Sen tavoitteena on madaltaa yrityksen kynnystä työntekijän palkkaamiseen. Tuella pyritään näin ollen edistämään uusien työnantajayritysten syntymistä ja tätä kautta yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä.

Rekrytointituki toteutettaisiin koeasetelmaan perustuvana kontrolloituna kokeena, jolla selvitetäisiin, onko tuella edellä mainittuja vaikutuksia. Kokeilun kohdejoukkoon kuuluisivat yksinyrittäjät ja muut yritykset, joilla ei ole ollut edeltäneiden 12 kuukauden aikana ulkopuolista palkattua työvoimaa ja joiden liikevaihto on vuonna 2021 vähintään 15 000 euroa mutta enintään miljoona euroa. Kohdejoukosta valittaisiin satunnaisotannalla kokeilu- ja verrokkiryhmä.

Ensimmäisessä vaiheessa kokeiluryhmään valittaisiin 3 500 yritystä, joille tukimahdollisuutta tarjottaisiin. Jos näistä yrityksistä alle 900 hyödyntäisi tukimahdollisuuden asetettuun määräaikaan mennessä, toteutettaisiin kokeilussa toinen vaihe, jossa tukimahdollisuutta tarjottaisiin uudelle kokeiluryhmälle. Toisen vaiheen kokeiluryhmän koko määriteltäisiin ensimmäisestä vaiheesta saatavan tiedon perusteella siten, että kokeilussa saavutettaisiin tavoiteltu 900 tukea käyttävää yritystä. Tämä on tutkijoiden tekemän arvion mukaan määrä, jolla kokeilusta voidaan olettaa saavutettavan tilastollisesti merkittäviä tuloksia.

Yrityksille myönnettävän rekrytointituen määrä olisi 10 000 euroa, mutta tukea maksettaisiin 50 prosenttia yrityksen maksamista palkoista enintään 12 kuukauden ajalta. Tämä edellä mainittu 12 kuukauden tukiaika alkaisi ensimmäisen työntekijän työsuhteen alkamisesta. Tuki ei kuitenkaan olisi sidottu pelkästään ensimmäisen työntekijän palkkaan, vaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

sillä voitaisiin tukiajalla kattaa yrityksen palkkakustannuksia myös useamman työntekijän palkasta tuen enimmäismäärään saakka.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti myös julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annettua lakia, tulotietojärjestelmästä annettua lakia ja rikosrekisterilakia. Ehdotetut muutokset koskisivat kokeiluun liittyviä tiedonsaantioikeuksia. Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksessä esitetään 11,65 miljoonan euron suuruista määrärahaa rekryointitukeen ja 450 000 euron suuruista määrärahaa KEHA-keskukselle tuen maksatustehtävien hoitamiseen. Lisäksi kokeiluun on varattu jo vuoden 2021 budjetissa 900 000 euroa kokeilun tietojärjestelmä- ja henkilöstökustannuksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö teettää kokeilusta arvioinnin. Arviointi tehtäisiin kokeilun jälkeen eli aikaisintaan keväällä 2024, kun kaikki rekryointituet on maksettu. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2022. Laki rekryointitukikokeilusta olisi pääosin voimassa 31.12.2023 saakka. Eräät kokeiluun liittyvät säännökset olisivat kuitenkin voimassa vuoden 2033 loppuun saakka.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.44 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Rekryointituki on ollut pitkään keskustan tavoitteena ja tavoitepapereissa, ja nyt se toteutuu tämän kokeilun avulla. Kokeilu koskee myös maaseutuyrittäjiä.

On äärimmäisen arvokasta, että hallitus näkee työllisyyden ja yritysten toiminnan arvon. Yhtä tärkeää on, että hallitus on myös tehnyt ja — kuten tästäkin esityksestä näemme — ennakkoluulottomasti edelleen tekee yritysalamää ja työllisyyttä edistäviä päätöksiä. Yritysalamää ja yritteliäisyyden edistämiseksi tarvitaan rakentavaa ja laajaa yhteistyötä. On hienoa, että tänään perustettiin eduskuntaan startup-yritysten asiaa esillä pitävä ryhmä ja että siihen on jo ilmoittautunut kansanedustajia peräti kahdeksasta eri eduskuntaryhmästä.

Arvoisa puhemies! Tässä käsiteltävänä olevassa rekryointitukikokeilussa on kyse rahallisesta tuesta, jonka voi tietyn ehdoin saada ensimmäistä työntekijää palkkaava yritys. Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä ja kannatettava ja kannustaa yritysten laajentamiseen. Keskusta tukee täysin esityksen tavoitteita, joihin kuuluu muun muassa se keskeinen tavoite, että mataloitetaan kynnystä palkata ensimmäinen työntekijä. Tätä kautta, kuten ministerin hyvässä esittelypuheenvuorossa kuulumme, edistetään uusien työnantajayritysten syntymistä. Suomen talous — ja sitä kautta hyvinvointimme perusta — on suuresti riippuvainen yksityisistä yrityksistä, koska uudet työpaikat syntyvät juuri niihin.

Tällä hetkellä talous ja työllisyys kasvavat. Valtiovarainministeri äsken kyselytunnilla totesi, että talous on toipunut koronakriisistä hyvin nopeasti. Niin teollisuus, palvelualat kuin kotitaloudetkin luottavat tällä hetkellä talouden myönteisiin näkymiin. Nyt hallituksen on tehtävä sellaisia päätöksiä, jotka tukevat kasvun jatkumista. Tämä kokeilu on yksi tärkeä osa näitä päätöksiä, ja pidän hyvin tärkeänä sitä, minkä ministeri puheenvuorossaan toikin esille, että tämän kokeilun tuloksia sitten arvioidaan tarkasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

17.46 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Itse en ole ikinä ollut yrittäjä enkä siten ole ketään palkannutkaan, mutta uskon ja tiedän, että siinä on iso riski ja pelko aina palkata se ensimmäinen työntekijä siihen omaan firmaan. Kavereita ja tuttaviani on kyllä ollut yrittäjinä, ja heiltä olen kuullut sen, minkälainen riski se on aina, kun uusia työntekijöitä palkkaa. Ja vaikka se liikevaihto uusien työntekijöiden kautta kasvaisikin, niin käteenjäävä osuus ei välttämättä kasvakaan samassa suhteessa ja stressi vain kasvaa siinä.

Tämä on ihan hyvä. Suomihan on yksinyrittäjien luvattu maa, ja tällä yritettäisiin saada sitten kasvamaan niitä pieniä yrityksiä, missä omistaja on itse puurtanut — nyt saa sitten tukea, että pikkasen pystyisi kasvamaan.

Lausuntopalautetta kun katsoo, niin täällä on kritisoitu, että tämä tuen enimmäismäärä, 10 000 euroa vuodessa, on sen verran pieni, että se ohjautuisi matalan osaamisen ja palkkatason aloille eikä mahdollistaisi sitten korkeammin koulutettujen palkkaamista, joilla se voi vastata vain puolta siitä palkasta. Se ei ole yhtä suuri tuki sellaiselle yrittäjälle, joka palkkaa korkeakoulutetun, kuin jos palkataan matalammin koulutettu — useasti saadaan sitten periaatteessa siihen isompi tuki käytännössä.

Täällä on kritisoitu myös sitä, että ei ole laitettu sille työajalle ja pituudelle mitään kriteereitä, on puhuttu nollatyösopimuksesta ja tälleen. Olisihan se ihan hyvä, että jos se yrittäjä tällaista tukea saa, niin ottaisi sen, kenet se palkkaa, sentään edes kuudeksi tunniksi kerrallaan tai olisi vähintään 18 tuntia viikossa, niin että tietyt työsuhteen edellytykset täytyisivät.

Varmaan valiokunnassa enemmän käydään näitä läpi. Mutta ihan hyvä ajatus, että tuetaan yrittämistä, se on aina tärkeää, ja varsinkin kasvavia yrityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Slunga-Poutsalo, olkaa hyvä.

17.49 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Täytyy ensin sen verran keventää, että kun edustaja Lehto totesi tuossa, että hän ei ole koskaan ketään palkannut, että hän on sitä duunaripuolta, niin minä olen sitten sitä yrittäjäpuolta, ja me ollaan tuolla valiokunnassa vähän semmoinen majakka ja perävaunu eli me täydennämme toinen toisiamme.

Olen palkannut ihmisiä, ja täytyy sanoa, että harvoin kehu hallitusta, mutta nyt kehu kiitos tästä esityksestä. Tästä ovat varmaan kaikki puolueet jossain vaiheessa joissain tavoiteohjelmissaan puhuneet, tai ainakin luulen niin. Meilläkin se on ollut esillä pitkän aikaa, eli nimenomaan se hankaluus palkata ensimmäinen työntekijä yritykseen ja varsinkin sellaiseen yritykseen, jonka tulos tulee esimerkiksi yrittäjän omasta laskutettavasta työstä. Eli kun se laskutus pysähtyy siihen työntekijän perehdyttämiseen, niin se tulos lakkaa olemasta, ja se riski siinä kohtaa on ihan valtavan suuri. Kun se ensimmäinen työntekijä saadaan perehdytettyä siihen työtehtävään ja hän alkaa myöskin tuottamaan sitä laskutettavaa työtuntia, niin tilanne on aivan toisenlainen. Silloin on myöskin yrittäjällä mahdollisuus hengittää ja miettiä tarkemmin sitä tilannetta, kuinka paljon yrityksellä on kasvupotentiaalia lisää ja onko yrittäjällä jopa mahdollisuus pitää viikon tai kahden loma tämmöisessä tilanteessa. Eli tällä on monta sellaista vaikutusta, mitkä tuottavat ihan taatusti positiivisuutta tähän juttuun, ja siinä mielessä odotan innolla tämän kokeilun tuloksia. Yrityspuolella on varsinkin pienyrittäjissä ja yksinyrittäjissä intoa ja vauhtia enemmän kuin osaamista, eli useasti törmätään siihen tilanteeseen, että miten se työntekijän palkkaaminen ylipäänsä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

on järkevää tehdä, ja kaikki pienyrittäjät eivät kuulu mihinkään Suomen Yrittäjiin tai liittoihin. Eli tiedottaminen tästä kokonaisuudesta ylipäänsä on ihan hirvittävän tärkeätä, samoin kuin ylipäänsä työsuhteista, työehtosopimuksista ja määräaikaisten ja kokoaikaisten työsuhteiden laadusta ja muusta.

Ihan tämmöisenä sivuraiteena sinne tämmöinen tulenpalava puhe pienten yrittäjien puolesta. Kiitoksia ministerille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

17.51 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Minunkin on aloitettava siitä, että olen ollut pienyrittäjä, grillikioskiyrittäjä. Tiedän kyllä hyvin sen tilanteen, kun erikseen laskettiin aina, kuinka paljon voimme käyttää ulkomaista työvoimaa, tai ei ulkomaista — ulkomaista työvoimaa ei käytetty vaan kotimaista — vaan ulkopuolista työvoimaa. Mieli teki kyllä välillä käyttää, kun omat työviikot olivat normaalisti 60:tä tuntia, eli tämä ongelma on kyllä erittäin tuttu. [Tuomas Kettusen välihuuto] Se kyllä helpottaa huomattavasti, jos yksinyrittäjä tai pienyrittäjä kykenee palkkaamaan ulkopuolista työvoimaa edes osa-aikaisesti, se helpottaa sitä omaa jaksamista. Tietysti tavoitteena on, että pystytään sitten tarjoamaan kokoaikaista työtä ja ei vain yhdelle vaan kahdelle ja kolmelle ja niin edespäin.

Sikäli kuin Wikipedian tiedot ovat oikeat, niin Suomessa on 260 000 yrittäjää, joista 170 000 on yksinyrittäjiä. Toki tästä isosta yksinyrittäjien joukosta suuri osa on sellaisia, että he elättävät itse itsensä omalla työllään eikä heillä ole tarkoituskaan ketään palkata siihen työhön, mutta varmasti on kymmeniätuhansia sellaisia, jotka kyllä — kuten tässä on kuvattu useissa puheenvuoroissa — mielellään palkkaisivat henkilön, jos se olisi mahdollista. Siinä suhteessa tätä voi kyllä pitää hyvin tervetulleena ehdotuksena ja kokeiluna, ja toivottavasti tämä kokeilu myöskin menestyy.

Tässä voi tuoda myöskin sen näkökulman asiaan, että jos me katsotaan taaksepäin, niin viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomeen on tullut 40 000—50 000 yrittäjää lisää, mutta he kaikki ovat käytännössä yksinyrittäjiä eli työllistävien yrittäjien määrä on käytännössä pysynyt ennallaan tai lähes ennallaan. Se kuvaa kyllä osittain sitä, kuinka jäykät työmarkkinat meillä on, mutta se kuvaa myös sitä, kuinka vaikeaa meillä on ottaa se ensimmäinen askel, että saa sen ensimmäisen henkilön palkattua, mistä pääsee sitten eteenpäin.

Eli annan hallitukselle tunnustusta myös tässä asiassa, että tämä kokeilu on tullut. Yksityiskohtia voidaan tietenkin sitten vielä hioa tuolla valiokuntatyössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

17.54 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! On tietysti ensiarvoisen tärkeätä, että ihmisillä on töitä. Työllisyysasteen nousu mahdollistaa myös julkisen talouden tasapainon, siis sellaisen, joka ei ole pelkkiä leikkauksia tai kiristyksiä, ja toden totta uudet työpaikat syntyvät pääosin pieniin yrityksiin.

Hallituksen tehtävä on tietysti luoda yrityksille suotuisat edellytykset investoida ja myös palkata uusia työntekijöitä. Suurin kynnys yrityksillä on usein juuri ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa. Tämä on totta kai ymmärrettävää. Ensimmäisen työntekijän palkkaus on usein suuri kynnys, jossa ehkä myöskin siirrytään omalta mukavuusalueelta eteenpäin. Ja kuten täällä salissa muun muassa edustaja Lehto ja Satonenkin sanoivat, Suomi on yksinyrittäjien luvattu maa, missä ei ole mitään väärää, mutta työllisyyden ja kasvun näkö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

kulmasta on tärkeää, että kehitys ja kasvu olisivat mahdollista. Ja toden totta tämä esitys tahtoo vauhdittaa pienten yritysten kasvua ja myös tulevaisuususkoa — siis rohkaista. Hallituksen esittämä rekrytointitukikokeilu on yrityksille suunnattu tuki palkkakustannuksiin. Ensimmäisen työntekijän palkkaava yritys saisi siis tukea puolet palkkakuluista ensimmäisen vuoden ajalta.

Puhemies! Tämä on kovin järkevä kokeilu ja varmasti tuottaa myös elintärkeää tietoa ja taustaa jatkotoimenpiteille. Hallitus on terveellä tavalla jäljillä siitä, että pienestä voi kasvaa suuri, yhden hengen orkesterista suorastaan sinfoniaorkesteriksi. Tämä rekrytointikokeilu siis madaltaa yritysten kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Hyvä esitys, arvon ministeri.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.56 Hilikka Kemppi kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia ministerille tämän esityksen tuomisesta meille tänne.

Yritysten rekrytointituki on ehdottoman tervetullut rahallinen tuki. Sen ainoa miinus on tietenkin se, että se on kokeilu, ja meidän ja kaikkien yritysten tulee kiltisti odottaa kokeilun tuloksia, jotta siihen pääsisi mukaan. Eli alkuvaiheessa, kun otos on se 900 yritystä, on ilmiselvää, että kaikki eivät vielä pääse mukaan. Mutta olen iloinen siitä, että lähtökuopissa ollaan ja ympäri Suomen tunnustetaan tarve tämänkaltaiselle tuelle. Toivon vahvasti, että kun näitä tuloksia analysoidaan, niin sieltä myös pystytään siinä vaiheessa tunnistamaan se yritysten halukkuus käyttää tätä tukea, koska tämän kokeilun päämäärähän on se, että mahdollisimman moni yritys hyödyntää tätä mahdollisuutta ja sitä kautta pystyy työllistämään.

Tuen tavoitteet ovat ehdottoman kannatettavia: madaltaa yritysten kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja edistää yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä kaiken kaikkiaan. Ja tervehdin ilolla myös sitä, että tämä on rakenteellinen uudistus, eli kysymys on uuden tyyppisestä lähestymisestä työllistämiseen, ja sen osalta tämä on erittäin tervetullut uudistus.

Tietenkin tässä salissa on tänään käyty keskustelua yksinyrittäjän asemasta, mutta olen kiinnittänyt huomiota kansanedustajana, että me itse asiassa aivan liian harvoin puhumme yksinyrittäjyydestä tässä salissa. Me otamme paljon helpommin kantaa isojen yritysten tilanteeseen ja jopa keskisuurten yritysten tilanteeseen. Tässä esityksen perusteluissa oli hyvin kuvattu pienten yritysten ja yksinyrittäjien kasvuhaluista ja määrän kasvamista. Siis kolmanneksella oli kasvanut määrä 2000-luvulla. Ja sitten tästä kasvuhaluudesta: täällä oli todettu, että Suomen Yrittäjien elokuussa 2019 julkaiseman yksinyrittäjäkyselyn mukaan 67 prosenttia yrittäjistä ilmoitti olevansa kasvuhaluista. Tätä tietoa vasten olen iloinen, että tämä tutkimus on tehty, koska siinä mielikuvassa, mikä ehkä suomalaisilla ja ehkä myös meillä kansanedustajilla on yksinyrittäjien kasvuhalusta, se ei kyllä yllä oman käsitykseni mukaan tuonne 70 prosenttiin. Että erittäin lämmöllä tervehdin tätä tutkimustulosta ja toivon, että tämä kokeilu osaltaan tuo siihen vastausta.

Yksinyrittäjyyden kasvuun ovat tietenkin voineet vaikuttaa osaltaan myös yleinen työllisyystilanne ja useat eri välimuotoiset yrittäjyyden muodot, kevytyrittäjyys ja niin edelleen. Koronan myötä on kyllä tullut näkyväksi se, että meidän pitäisi pystyä myös laajemmin uudistamaan tätä yrittäjyyden kenttää, niin että yrittäjäksi lähteminen olisi entistä helpompaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.59 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu puhemies! Molemmille puhemiehille kiitos, että annatte puheenvuoron, [Toinen varapuhemies ryhtyy johtamaan puhetta] ja kiitoksia myös työministeri Haataiselle jälleen kerran ansiokkaasta esittelystä rekrytointitukikokeilusta annettujen lakien osalta. Täällä on käytetty hyviä, ansiokkaita puheenvuoroja.

Itsekin olen tyytyväinen, että vihdoin ja viimein — niin kuin täällä on jo tuotu esille, tämä on ollut monien puolueitten tavoiteohjelmissa, myös keskustan tavoiteohjelmassa pitkään — tällainen rekrytointituki luodaan yksityisyrittäjille. Niin kuin täällä ovat monet puheenvuoroissaan, niin kuin esimerkiksi edustajat Lehto ja Satonen, tuoneet esille, yksityrittäjien pelkona ja riskinä on ollut monesti, minkälaisia taakkoja se saattaisi tuoda, vaikka kuinka haluttaisiin ottaa se työntekijä vielä siihen kaveriksi. Nyt vihdoin ja viimein tällä rekrytointitukikokeilulla annetaan mahdollisuus, että tällaisella pienellä avustuksella, mikä on nyt se 10 000 euroa, näitä palkkakustannuksia vähän kevennettäisiin ja sitä myöten sitten katsotaan tällaisen kokeilun myötä, mitä mahdollisuuksia sitten yksityisyrityksille on tällä kokeilulla antaa.

Olen tästä hyvin tyytyväinen, ja niin kuin tässä keskustelussa on tuotu ilmi, aika yksimielinen suhtautuminen tätä kyseistä lakia ja kokeilua kohtaan on, niin että uskon, että sitten myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa saadaan yksimielinen mietintö melko nopeastikin aikaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Ollikainen.

18.01 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! Jag sällar mig också till samma tackarskara som nu tackar för det här rekryteringsförsöket — ett ypperligt förslag. Vi vet, precis som har noterats här, att alla partier säkert varit med om att företagare har sagt att de inte vågar anställa den där första personen.

Det här är nu en fin möjlighet för 900 företag, för vi vet ju att företagsamheten och företagandet är jätteviktigt för att upprätthålla också det att vi skulle få skatteintäkter till det här landet. Det är jätteviktigt just att man vågar satsa, och på den vägen också skapa nya arbetsmöjligheter. Jag tycker ledamot Slunga-Poutsalo berättade jättebra hur småföretagare och ensamföretagare har det i dag. Just att man informerar är en jätteviktig sak, alltså att det här budskapet når ensamföretagarna.

Eliikkä toisin sanoen on todella tärkeää nyt, että yksityisyritykset saavat tiedon tästä, että tällainen rekrytointitukimahdollisuus on. Uskon, kuten täällä on mainittu, että suuri osa puolueista on sitä mieltä, että on elintärkeä asia, että uskalletaan yrittää. Sitähän tämä on: uskalletaan yrittää, palkata ensimmäinen ulkopuolinen työntekijä. Tämä on tärkeä asia kyllä.

Meidän pitää kanssa yrittää nyt koronan jälkeen, ja kun luodaan enemmän työpaikkoja ja työllisyysastetta halutaan korottaa, niin tällainen, kuitenkin suht pieni tuki 900 yritykselle on hyvä kokeilu. Meidän pitää kanssa olla yrittäjämysteisiä. Tämä koskee myös ihan nuorta yrittäjyyttä, eliikkä sitä yrityshalukkuutta löytyy jo kouluista asti, ja sitä kautta sitten rakennetaan tätä maata tulevaisuudessa. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Malm.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

18.04 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Voi, kun meillä olisi aina näin yksimielistä täällä tämä päätöksenteko, [Naurua] että kaikki tykkäävät näistä esityksistä. Tämä on ihan mukavaa vaihtelua, täytyy sanoa, kun tässä on käytetty niin paljon hyviä puheenvuoroja ja katseltu eri näkökulmista tätä koko esitystä, ja kaikki ovat tietenkin myöskin kehuneet sitä, että halutaan tukea yksinyrittäjiä. Ehkä tuosta, mitä edustaja Satonen sanoi yksinyrittäjistä ja heidän roolistaan, sanoisin, että onhan tämä maailma pikkuhiljaa muuttunut siihen suuntaan, että on joutunut siirtymään niistä vanhoista töistä itsensä työllistäjäksi. Siksi on ihan hyvä, että myös tässä kohtaa nyt katsotaan, siis muuttuvassa maailmassa, sitä, miten siinä omissa työssään voi myös kehittyä ja mahdollisesti sitten palkata uuden työntekijän.

Oikeastaan haluaisin ehkä mennä tähän arviointiin ja siihen, kun tämä kokeilu on ohi ja tätä arviointia tehdään. Minua itseäni kiinnostaisi oikeastaan tietää se, että kun tässä nyt mietitään sitä yrityksen työntekijöiden ja maksettujen palkkojen määrää sekä liikevaihtoon ja nettotulokseen liittyviä muutoksia ja arvioissa voidaan myös tarkastella käytettävissä olevien aineistojen rajoissa, millaisia työsuhteita on syntynyt, ja kun tässä salissa niin paljon puhutaan työllisyysvaikutuksista, niin olisiko mahdollista katsoa myös tästä kokeilusta työllisyysvaikutuksia ja sitä, onko tämänkaltaisilla hankkeilla työllisyysvaikutuksia, ja jos on, niin miten sitten tietenkin tähän työllisyyspolitiikkaan voitaisiin tarttua toisella tavalla.

Kaiken kaikkiaan kiitos ministerille tästä hyvän mielen luomisesta saliin tänään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Guzenina.

18.05 **Maria Guzenina sd:** Arvoisa puhemies! Tämän meidän hyvinvointiyhteiskuntamme kestävyys ei ole itsestäänselvyys. Meidän täytyy jatkuvasti löytää uusia keinoja, joilla me saamme esimerkiksi juuri työllisyystilannetta parannettua. Ja tämä kokeilu on oikein hyvä esimerkki Sanna Marinin hallituksen innovatiivisuudesta ja työministerin lujasta tahdosta tehdä pieniäkin askeleita siihen suuntaan, että me pääsemme näissä asioissa parempaan lopputulokseen.

Olen itse toiminut yrittäjänä. Muistan hyvin, miltä tuntuu palkata ensimmäinen työntekijä. Se tuntuu valtavalta riskiltä, kun se on oma yritys ja sinä pohdit, että onko tuo ihminen sitten siihen sopiva, käyt kaikki haastattelut läpi. Minun tapauksessani löytyi aivan upea ihminen, mutta se kynnyks on valtavan suuri. Etenkin mietin nuoria yrittäjiä, jotka aloittavat hyvin pienestä ja sitten muutaman vuoden päästä pohtivat, että nyt tässä olisi oikea hetki. Aivan kuten edustaja Satonen, joka itse on ollut grillikioskin pitäjä, tietää sen omasta kokemuksestaan, juuri tällaiset insentiivit saattavat olla juuri niitä ratkaisevia seikkoja, että henkilö ottaa sen askeleen, laajentaa toimintaansa. Ja samalla me saamme kestävä kasvua Suomeen, mikä muuten myöskin vaikuttaa siihen, millä tavalla meidän eläkejärjestelmämme tulee kestävä. Tästäkin on paljon viime aikoina puhuttu: tarvitsemme me vahvempia toimia siihen, millä tavalla työuria aloitetaan sieltä alkupäästä nopeammin, miten me pidennämme niitä keskipäästä ja myöskin loppupäästä. Tämäntyyppisillä insentiiveillä voidaan vaikuttaa myös siihen. Kiitoksia, ministeri.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kinnunen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

18.07 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Jaan edustaja Guzeninan kokemuksen siitä ilosta, kun saa toisen työllistää. Minulla se muisto liittyy lapsuuteeni, kun 4H-puutarhayrityksessä sain palkata omat pikkuveljet töihin.

Suomi elää yrittäjyydestä, tarvitsemme yrittävää asennetta. Kaikista Suomessa olevista yrityksistä alle 10 työntekijän yrityksiä on 271 851 eli yli 90 prosenttia. On hienoa, että Nilvalassa toimiva Kerttu Saalasti Instituutti toteuttaa tällaisen mikroyrittäjyyden tutkimusta ja koulutusta. Kaikkien yritysten liikevaihdosta lähes 60 prosenttia syntyy pk-yrityksistä. Tunnen erilaisia yrittäjiä, niin alkavia kuin kokeneempia, ja aloittelevalle yrittäjälle juuri sen ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on monesti kaikkein suurin kynnyks. On erinomaista, että tämä kokeilu rekrytointituesta on nyt päätetty aloittaa.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lisää yrittäjiä, että selviämme. Meidän pitää käyttää kaikki keinot, jotta mahdollisimman moni rohkenisi ryhtyä yrittäjäksi, ja tämä on sellainen konkreettinen toimi — kiitos, ministeri, siitä. Minusta tästä pitäisi tehdäkin, niin kuin täällä on edellä jo puhuttu, pysyväluonteinen ratkaisu. On selvää, että se maksaa mutta yhtä selvää, että se maksaa itsensä takaisin.

Arvoisa puhemies! Työllisyysastetta tulee nostaa, tavoitteena on 78 prosentin työllisyysaste. Tällä hetkellä meillä on sekä työttömiä että avoimia työpaikkoja. On tehty monia hyviä työllistäviä toimia. Työpaikat syntyvät nimenomaan yrityksissä. Valtion tehtävä on luoda suotuisat olosuhteet yritysten syntymiselle ja kasvamiselle sieltä aivan pienestä aivan suureksi asti. Pidetään myös jatkuvan oppimisen uudistuksen toimien kautta huolta siitä, että myös yksinyrittäjät ja pienyrittäjät saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa eri puolilla Suomea. Ja on tärkeää, että tänä syksynä aloittava Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus koordinoi näitä alueellisia verkostoja tähänkin tehtävään. Tarvitsemme tässä maassa yrittävää asennetta. Huolehditään myös koulujen yrittäjyyskasvatuksesta.

Hallituksen esitys on erittäin kannatettava. Tämä on ilon päivä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kemppi.

18.10 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa puhemies! Pienten yritysten kasvuhakuisuus tulisi nähdä koko Suomen taloudellisena mahdollisuutena. Me puhumme paljon taloudesta, ja nyt me nimenomaan olemme sen ytimessä.

Koko tämän kokeilun tavoitteena on hankkia tietoa siitä, onko tuella vaikutusta ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen yrityksessä. Lisäksi kuitenkin toivon, että tämän kokeilun analyysissä kiinnitetään huomiota siihen, onko rekrytointikokeilulla ollut merkitystä esimerkiksi ensimmäisen työpaikan saamiselle, koska edelleen me pystymme tunnistamaan, että kynnyks ensimmäisen työpaikan saamiselle on varsin kova, vaikka koko Suomessa on osaajapula ja työntekijöitä haetaan kissojen ja koirien kanssa.

Arvon ministeri, arvostan, että olette ollut koko keskustelun ajan paikalla. Kysyisin myös sen takia: pystytäänkö osaavan työvoiman saatavuuden haasteet huomioimaan tässä kokeilussa ja miten tämä linkittyy ajankohtaiseen teemaan?

Kynnyks ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen on selvä, mutta myös muuta korjattavaa meillä edelleen on, arvon puhemies. Business Finland -tuet eivät kohdistu pienille yrityksille riittävästi. Tästä tulee paljon palautetta kansanedustajille. Myös siellä on raivauksen tarvetta.

Ja sitten tämä toimintakulttuuri kaiken kaikkiaan: Yksinyrittäjät kokevat muun muassa, että työntekijöiden perehdyttäminen vie liikaa aikaa. Miten siinä voisimme tukea, ettei sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

tä muodostu pullonkaulaa tälle kokeilulle? Tai sitten pienten yritysten kannalta rekrytointikynnystä voivat aiheuttaa myös informaatiovaje työnantajan lakisääteisistä velvollisuuksista, työntekijän johtamistaidot tai epäily, että taitoja ei riittävässä määrin pysty priorisoimaan, sekä muut vastaavat seikat.

Tämä kokeilu on ehdottoman kannatettava, ja niin kuin tänäänkin on käynyt selväksi, kaikki tuemme sitä, mutta sitä tietenkin haastaa se, että se ei kohdistu vielä kaikkiin yrityksiin. Ja nyt kun tätä yritysneuvontaa annetaan monessa kunnassa ja maakunnassa erilaisten toimijoiden toimesta, niin on merkittävä riski, että tämä kokeilu jää huomiotta, koska niiden yritysten määrä on melko pieni, jotka pääsevät tämän kokeilun piiriin näin alussa. Sen vuoksi kysyisin ministeriltä myös: millä tavalla tätä tiedotusta aiotaan hoitaa niin, että kaikki tähän kokeiluun mahtuvat osaavat siihen tarttua?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Kaleva, jonka jälkeen ministeri Haatainen.

18.13 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa, että tässä salissa on pidetty tällaisia puheenvuoroja, joissa yrittäjyyttä tuetaan näin voimakkaasti ja kannustetaan siihen, että myös yrittäjät uskaltaisivat palkata. On hienoa, että kautta koko linjan tässä salissa mielialat ovat tällaisia, että yrittäjyyteen todella suomalaisia kannustetaan.

Mutta täytyy myös kiittää ja kannustaa hallitusta silloin, kun siihen aihetta on, ja nyt kyllä siihen on aihetta. Kyllä tämä kokeilu näyttää varsin mielenkiintoiselta. Minä olen itse toiminut yrittäjänä ja tiedän sen, että se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen koetaan usein hyvin riskialttiiksi ja sitä arastellaan, joskus ehkä vähän turhaankin, mutta usein on kyllä ihan selkeitä perusteita siihen, minkä takia siihen ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen on aika iso kynnys. Jos tällaisella kokeilulla voidaan löytää sellaisia keinoja, millä tätä kynnystä madalletaan, niin sehän on erittäin tervetullutta silloin.

Nämä huomiot, mitä tässä edustaja Kemppi sanoi, ovat kyllä aivan hyviä. Toki eihän mikään kokeilu tietenkään voi olla kaiken kattava, mutta minä odotan kyllä mielenkiinnolla sitä, mitä tuloksia tästä kokeilusta saadaan ja miten mahdollisesti jatkossa voidaan laajentaa tällaista tukea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Nyt ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

18.14 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista ja hyvähenkisestä keskustelusta. Pidän itse tätä tosi mielenkiintoisena ja tärkeänä hankkeena ja kokeiluna. Meillä oli viime vuonna keskimäärin 190 000 yksinyrittäjää. Se on yhteensä vajaa 70 prosenttia kaikista yrityksistä. Eli tässä on valtava potentiaali työllisyyden ja työllistämisen näkökulmasta.

Niin kuin täällä salissa monet ovat todenneet — ja ihan omasta kokemuksestanne kerrotte — millainen kynnys on sen ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Koska puhutaan niin pienistä marginaaleista silloin kun ollaan yksinyrittäjinä, niin siinä tavallaan se pelko virherekrytoinnista kasvaa kovasti. Moni sitten punnertaa itse, ajattelee, että itse teen ja itse jaksan. Itsekin olen seurannut sivusta tuttavilla, yksinyrittäjiä, ja ei tämän askelen ottaminen kauhean helppoa ole.

Oli kysymyksiä siitä, mitä tässä tullaan seuraamaan. Kyllä, työllisyysvaikutusta seurataan. Tässähan ehtona tuelle on, että työllistää henkilön, ja tätä tullaan seuraamaan, samoin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2021 vp

sitä, lähteekö kasvua pidemmälle. Kun yhden saa lisää, niin yritys voi kasvaa ja sitten pysyy palkkaamaan taas lisää. Eli tällä voi olla isommat vaikutukset kuin pelkästään sen yhden, ensimmäisen, palkkaaminen.

Sitten se, mitä kaikkea tarvitaan tämän tukemiseksi ja tähän rekrytointiin ja perehdyttämiseen ynnä muuhun. Slunga-Poutsalo, otitte esille nämä työehtosopimukset ja kaiken sen ymmärtämisen. Tämä kaikki on sellaista, josta me saadaan tässä tietoa ja voidaan seurata sitä, minkälaiset kaikki asiat ovat sellaisia, joita voitaisiin tehdä ehkä fiksummin ja joissa voitaisiin pieniä yrityksiä eri järjestelyin tukea.

Täällä oli sitten kysymys osaavan työvoiman saatavuudesta ja tiedottamisesta. Kyllä, tiedottaminen on tässä nyt keskeinen asia. Nyt tiedottamista tehdään ministeriön kautta. Siinä ovat nämä yhteistyötahot: Suomen Yrittäjät, kunnat, tietysti kuntien yrityspalvelut, se on hyvä kanava tätä tietoa viedä eteenpäin. Sitä täytyy tehdä, jotta tästä tieto sitten leviää.

Yksinyrittäjien määrä on myös kasvanut, ja selvästikin tässä kentässä on liikehdintää. Toivoisi, että se liikehdintä olisi myös siihen suuntaan, että nämä yksinyrittäjät pystyisivät palkkaamaan lisää henkilökuntaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.